

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Erica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săsesc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Armonia”, „Astra”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Aorigeana”, „Băndăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală”, (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Buciumana”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.”, (Mercuria), „Cassa de văstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreana”, „Ciacovana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Coroana”, (Timișoara), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Detunata”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundăreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Frăția”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geojeana”, „Gloria”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Insoțire de credit”, (Veștem), „Inst. de credit”, (Mehadia), „Inst. de credit”, (Gavosdia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul” (Sebeșul-inf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Lucefărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Cornăreva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Negoiul”, „Nera”, „Noiana”, „Oltiana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Panciovana”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Plugarul”, (Săcădate), „Poporul”, (Lugoj), „Poporul”, (Săliște), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de împr. și păstrare”, (Ilova-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercădiana”, „Silvania”, „Soimușana”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sănmărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiu unui cm² câte 10 neri.

Chestiunea plăților în numărar.

Chestiunea plăților în numărar, sau al plăților efective, pentru care decurg deja de multă vreme pertractări între cele două guverne dualiste este foarte adeseori amintită în timpul din urmă în presă. Ea a deșteptat și mai mult interesul publicului, de când s'a svonit, că va provoca chiar și o criză politică, căderea guvernului Khuen.

Pericolul acesta, după știrile mai nou este delăturat, ajungând cele două părți litigante la o înțelegere. Totuș nu va fi fără interes pentru mulți din cetitorii noștri a ști în ce consistă divergențele dintre cele două guverne și ce se înțelege sub plată în numărar sau plată efectivă.

Este obligamentul băncii de emisiune de a-și răscumpără notele (bancnotele) în monedă sunătoare și anume dela regularea valutei încoace, în aur.

Inceperea plăților efective este normată la Banca Austro-Ungară în §§. 83 și 111 ai statutelor din anul 1899. Paragrafii aceștia au următorul text:

§. 83. „Banca Austro-Ungară este obligată la cerere a răscumpără la centralele sale din Viena și Budapesta imediat cu bani de metal legali notele emise de ea.

Asigurarea aceasta trebuie să se cuprindă în textul bancnotelor.

Neîmplinirea acestui obligament la centralele din Viena și Budapesta în cel mult

24 de ore dela prezentare, are drept urmare pierderea privilegiului, excepționând cazul, că răscumpărarea în monedă sunătoare a fost suspendată temporal pe cale legală în ambele părți ale monarhiei.

Banca este obligată a-și răscumpără notele cu bani de metal legali și la filialele sale, întrucât cassa o permite aceasta.

§. 111. Câtă vreme este în ființă în cele două părți ale monarhiei cursul forțat al notelor de stat, dispozițiile relative la răscumpărarea notelor Băncii Austro-Ungare cu metal sunt și rămân suspendate”, etc.

La 31 Decembrie a. c., precum se știe, expiră privilegiul Băncii Austro-Ungare, care a cerut prolongirea privilegiului ei. Din prilejul acesta decurg deja de mai multă vreme tratative între cele două guverne asupra condițiilor, sub cari va fi a se prolongi privilegiul. Guvernul ungar, sub presiunea opiniei publice și pentru a putea dovedi că totuș i-a fost posibil a exoperă ceva în chestia băncii, a pretins, ca, deodată cu acordarea privilegiului Băncii, să se fixeze și un termen pentru începerea plăților în numărar, adecă pentru răscumpărarea obligată cu aur a bancnotelor sale. Prin aceasta guvernul ungar și cercurile financiare ungare speră a întări creditul țării în străinătate.

Guvernul austriac din contră, ținând seamă și el de opinia publică dominantă în Austria și de situația parlamentară s'a opus cererii de a fixa termenul începerii plăților în numărar, fiindcă Banca și până acum a

satisfăcut toate cererile legitime de aur, și fiindcă are temeri, că decretându-se începerea plăților în numărar se vor retrage cantități mari de aur din partea străinătății. Aceasta va provoca o scumpire a numărului în internul monarhiei, pe care o va resimți în prima linie Austria.

După știrile cele mai nouă cele două guverne au ajuns la înțelegere în chestiunea plăților în numărar. Guvernul ungar a abandonat termenul fix pentru începerea plăților efective, iar cel austriac a abstat dela pretensia, ca chestiunea aceasta să fie normată pe cale legislativă.

Esența înțelegerii dintre cele două guverne, conform unor informații venite din loc bine informat, este următoarea:

Începerea obligatoare a plăților în numărar se stabilește ca principiu în privilegiul băncii, dar se suspendează pe timp nedeterminat. Un termen fix pentru începerea obligatoare a plăților în numărar nu se stabilește, dar se fixează ca termen ultim expirarea noului privilegiu al băncii, adică finele anului 1917, până la care banca va trebui să înceapă plățile în numărar. Fixarea termenului se încredințează băncii de emisiune, prin ceace se previne posibilitatea ca la timpul său guvernul austriac să împiedece începerea plăților în numărar.

Ședința direcțiunii „Solidarității“.

Precum am anunțat pe scurt în numărul nostru ultim, Duminecă la 30 Octomvrie a. c. Direcțiunea însoțirii noastre „Solidaritatea“ s'a întrunit la o ședință în Sibiiu sub prezidiul dlui *Partenie Cosma*. Prezenți au fost d-nii: *Andrei Cosma*, (Șimleu), *Ioan I. Lăpădatu*, (Orăștie), *Dr. Coriolan Pap*, (Oradea-mare), *Constantin Popp*, (Sibiiu), *Sava Raicu*, (Arad) și *Dr. Gavril Tripon*, (Bistrița).

Obiectul cel mai însemnat dela ordinea zilei a fost: *Chestiunea societății de asigurare*, a căreia înființare a decis să o inițieze „Solidaritatea“, în adunarea sa generală ținută în Brașov la 25 Iunie a. c.

Direcțiunea studiind prin secretarul însoțirii chestiunea temeinic și din toate punctele de vedere, a stabilit pe baza proiectelor redigiate și prezentate de secretar *textul definitiv al statutelor și prospectului de fondare*, ce se va lansa în proximele zile pentru înființarea societății române de asigurare, atât de mult și des reclamată de opinia noastră publică.

Societatea este proiectată ca societate pe acții cu capital de K 1.000.000 (în 5000 acții pe nume à K 200.—) eventual și preste K 1 milion, sub firma: „Fortuna“ institut general de asigurare, societate pe acții. Sediul va fi Sibiiul.

S'a stabilit totodată lista bărbaților de încredere, cărora li-se vor trimite, afară de băncile noastre, prospecte de fondare, pentru adunarea de subscrieri la acții.

*

Privitor la publicațiile însoțirii noastre „Revista Economică“ și „Anuarul băncilor române“ direcțiunea a hotărât a ruga băncile asociate să aboneze pe seama fiecărui membru din direcțiune și din comitetul de supraveghiere publicațiile acestea și să se îngrijască ele de achitarea sigură a prețului corăspunzător.

*

Mai departe direcțiunea a hotărât să invite băncile asociate să destineze o parte corăspunzătoare a cuotei lor de binefacere pentru ajutorarea „Asociațiunii“ în scopul susținerii conferențiarului agronomic.

*

În fine cu considerare la dispozițiile §§ 9 și 10 din statutele însoțirii direcțiunea a hotărât ca *institutiile nou înființate*, cari nu au cel puțin un bilanț încheiat să fie primite între membrii „Solidarității“ numai dacă se vor supune prealabil unei revizuirii prin vreun revizor-expert al însoțirii.

Monopoluri noi în Ungaria.

Trăim timpuri grele. Lupta pentru existență devine din zi în zi tot mai încordată, ba chiar desperată, nu numai pentru singuraticii indivizi, ci chiar pentru popoare întregi, pentru state.

Ministrii de finanțe ai tuturor statelor caută după noi izvoare de venit pentru stat, căci cheltuielile se înmulțesc și cresc cu o iuteală vertiginoasă, într'un restimp cu mult mai scurt, decât populațiunea și bunăstarea ei materială. În ultimii 10 ani s'a urcat în Austria singur bugetul militar cu 25%. Bugetul total austriac făcea la 1900 K 1.585 mil., iar preliminarul pe anul curent se urcă la K 2.691. În Ungaria se cifră bugetul înainte de asta cu 10 ani la K 1.069 mil., iar azi se urcă exhibitelile la K 1.555 mil. Chiar dacă am elimina din bugetul total, bugetul ministerului căilor ferate și de comunicațiune și pe lângă aceasta am mai subtrage din cifra totală venitele căilor ferate de stat, totuș vedem o creștere destul de considerabilă a exhibitelor în Austria dela K 1.313 mil. în 1900 la K 1915 mil. în 1910 și dela K 854 mil. în 1900 la K 1.228 mil., în acelaș restimp în Ungaria. Aproape cu un miliard de coroane au crescut deci exhibitelile ambelor state în decursul ultimului deceniu.

E deci natural și clar, că ministrii de finanțe ai Austriei și Ungariei sunt necesitați a spiona după noi izvoare de venit, căutând după forme nouă de cotizație, respective de achitare a impozitelor. Pe vremuri eră obicinuită „zăciuală“. Fiecare individ plătea a zecea parte din diversele sale venituri. Azi, de am putea exprima într'o cifră comună toate felurile de dări ce le plătește unul fiecare, am observa, în ce măsură enormă au crescut dările și că ce ilegal sunt acelea repartizate asupra singuraticilor indivizi.

Între sursele de venit ale statului sunt monopolurile foarte agreate: ele oferă toate favorurile impo-

zitelor indirecte și afară de aceea posibilitatea de a dicta prețurile prin puterea executivă.

Pe lângă monopolurile existente în Austro-Ungaria: sare și tăbac, e pe cale a se introduce monopolul de chibrite, care conform proiectelor o să aducă bugetului austriac un venit de K 15 mil., iar celui ungar circa K 8 milioane.

Încă nici n'a trecut prin parlamente chestia monopolului de chibrite și ministrul de finanțe ungar se ocupă cu alte trei proiecte de monopol. Anume, proiectează monopolizarea gazurilor de pământ, petrolului brut, respective a păcurei și a sărurilor de cali.

Prima vista îți vine a suride la cel puțin două dintre proiectele sus citate. Gaz de pământ ca obiect de monopol ar mai obveni în Ungaria, dar săruri de cali și păcură momentan nu se află, respective s'au descoperit urme și terene foarte puțin promițătoare.

Ministrul ungar însă e cuminte și viclean, cugeț că e mai bine să te îngrădești de cu bună vreme și să rămână monopolurile numai ca proiecte în arhivă, decât să se afe în proximal viitor respectivele obiecte apte de monopol și să vină monopolizarea prea târziu. Ca memento i-a servit industria de petrol din Galiția, care suferă acum de ani de zile în urma unei exploatări iraționale, respective unui sistem despoiaător.

Gazul de pământ sau metanul se folosește în America, — unde s'au descoperit izvoare puternice, — la depărtări de sute de km. spre încălzire, luminat, iar prin transformarea în forță electrică la diferite stabilimente industriale, etc.

Acum doi ani s'a descoperit în Transilvania, comitatul Cojocnei, un izvor de gaz de pământ, care livrează zilnic o forță egală cu 130,000 puteri de cal și experții sunt de părerea, că atari izvoare de metan se extind pe sub întreg centrul Transilvaniei. Ce favor mare ar fi acela pentru industria din Transilvania, dacă s'ar descoperi mai multe izvoare de metan, a căror forță s'ar transforma în putere electrică și s'ar folosi spre diverse scopuri. Fără îndoială ar fi o forță cu mult mai ieftină decât forța câștigată prin puterea de abur, considerând prețul cărbunilor loco fabrică, investițiile în stabilimente, mașini etc.

Drepturile ce le exercitează de prezent persoane private asupra izvoarelor de metan descoperite deja, sunt relativ în măsură foarte mică și în caz de monopolizare excontentarea privaților n'ar întinpină nici o greutate.

O subvenționare a diferiților rami industriali din partea statului cu o forță motorică ieftină e din multe puncte de vedere cu mult mai preferabilă decât subvenționarea cu bani.

Celelalte două proiecte de monopolizare se referă la exploatarea de săruri de cali și pacură. Aceste două proiecte se bazează deocamdată pe speranță. Deoarece în Ungaria, respective în Transilvania se află terene imense de sare, cred experții, că trebuie să obvină și cali. Descoperirea astorfel de terene, cari să conțină cantități abundante de cali, ar fi de cea mai mare însemnătate pentru agricultura și economia de vite din Ungaria. În Ungaria nici pe departe nu se cultivă pământul așa intensiv ca d. e. în Prusia, unde se află terenuri imense de sare de cali. În urma acestui fapt Prusia dispune de un gunoi ideal și cu mult mai ieftin decum și l'ar putea procura Austria și Ungaria. Ii este dată deci posibilitatea de a cultivă pământul rațional și intensiv, putând a-i restitui, cu jertfe relativ minimale substanțele detrase. E știut, că deși solul în Prusia e cu mult inferior celui din Un-

garia, România și Rusia de sud, totuș pe aceeași suprafață se produce relativ dublu ca în statele amintite. Descoperindu-se și în Ungaria terene abundante de sare de cali, acestea prin exploatarea în monopol de stat vor trebui oferite pe lângă prețuri ieftine agricultorilor.

Nici păcură nu s'a aflat până acuma în Ungaria decât în cantități mici. În partea din Galiția a Carpaților de nord se află terene imense de păcură, — în partea din Ungaria s'a sondat zadarnic pentru a da peste izvoare abundante. E ca și când Carpații ar pune stavilă acelor izvoare bogate, rezervând acel tezaur exclusiv galițienilor perciunați. Geologii susțin însă, că sondările vor trebui să ducă la un rezultat favorabil și în Ungaria, atât ceceaze privește motorul, cât și cali și păcura, iar devenind proiectele actuale monopoluri în toată forma, guvernul va începe cu sondările pe o bază mai largă, sistematic și intensiv. Și nu e eschisă posibilitatea ca aceste nizuințe să fie încoronate de un succes și rezultat strălucit. Din cauza aceasta statul vrea să fie asigurat de cu bună vreme și face toate pregătirile necesare pentru a pune mâna fără multe greutăți și sacrificii pe aceste bogății, cari momentan zac încă necunoscute sub scoarța solului.

Exploatarea irațională a terenelor petrolifere din Galiția ne dovedește, că în cazul de față statul purcede cert și nici în Galiția n'ar fi putut ajunge industria de petrol în o stare atât de deplorabilă, ca în urma supraproducerii constante de prezent, considerând în fine și concurența americană, dacă statul ar fi monopolizat acest ram industrial în momentul în care producția se află încă într'un raport potrivit cu consumul, respective cu desfacerea produsului rafinat.

Ministrul ungar sperează la sondări după păcură încoronate cu deplin succes și vorbește chiar despre o contingentare a producției.

La chestiunea băncii de asigurare.

— Un echou —

Hotărîrea definitivă să se înființeze banca românească de asigurare, care — după cum aflu — va purta numele „Fortuna“, cred că umple de bucurie pe toți Românii. Micile nedumeriri existente încă în parte, negreșit vor trebui să dispară cu timpul. Aceste nedumeriri se învârtesc în jurul temerii că regia la astfel de institute e nemăsurat mai mare ca spre exemplu la institutele de credit, deoarece pe lângă salariile mari ale funcționarilor din birou, trag în cumpană mai cu seamă spesele neobicinuite cu agenții (diurne, spese de călătorie, întreținere etc.). Afară de aceste rizicul pentru institut până încă nu are fonduri de rezervă, pentru cazurile, că în primii ani s'ar ivi focuri excepțional de mari și multe, iar pentru asigurarile pe viață vr'o epidemie spre ex. holera etc., ar fi însemnat.

Deși posibilitățile aceste nu sunt exchise, totuș să nu ne speriem, mai cu seamă că avem ca exemple diferitele institute de acest soi, cari toate au suportat greutățile începutului și au înaintat rapid, fără să aibă totdeauna terenul priincios, la care „Fortuna“ cu siguranță poate conta.

Dacă aceasta va merge mână în mână cu „Solidaritatea“, care la rândul său va lucra într'acolo,

ca toate instituttele românești de credit să asigure împrumuturile ipotecare pe case etc., fie pentru o taxă și mai redusă și astfel existența „Fortunei” e asigurată. Instituttele de credit pot face acest lucru cu mare ușurință, deoarece textul obligațiunilor cuprinde acest drept, iar mica taxă ce s'ar detrage ev. încassă deodată cu interesele, e mai mult o binefacere pentru țaranul român.

În fine să nu desconsiderăm nici înaintarea națională, culturală, socială și materială, la care va contribui în măsură însemnată „Fortuna”.

Săliște, 1 Noemvrie 1910.

Dumitru Banciu.

farmacist, dir. „Poporului”.

Un „memento”.

„Centrala casselor de păstrare cehe” prin o scrioare a sa din 17 Octomvrie a. c., a atras atențiunea comitetului țării (Landesausschuss) din Bucovina asupra unor iregularități, ce ar exista în funcționarea și organizația centrală a băncilor românești din Cernăuți. (Comitetul țării e organ de control al băncilor populare sistem Raiffeisen).

S'a văzut îndemnată la acest pas prin faptul, că centrala băncilor populare românești din Bucovina nu a putut regulă un cambiu de 2 milioane coroane, scadent la începutul lui Octomvrie a. c. și care a trebuit protestat, din datoria totală de aproape zece milioane ce are la numitul institut ceh. Așa ne spune un ziar nemțesc din Viena.

Amintim cazul acesta pentru motivul, că e foarte potrivit a servi ca un „memento” pentru aceia dintre noi, cari plănuesc a organiza o centrală a băncilor noastre populare (sistem Raiffeisen), desconsiderând actuala organizație a institutelor noastre financiare și cu rezervația mintală de a uză de ajutor străin.

De bună seamă în timpuri de abundență de numărare, financiarul străin își va plasa bucuros economiile la băncile noastre populare, ai căror membri răspund cu toată averea lor pentru angajamentele luate. Dar financiarul străin își abzice prietenia îndată ce numărarea se rărește și pretinde să achiți la scadență, cum pretinde în cazul de față centrala casselor de păstrare cehe. Și să nu se uite un lucru: în fruntea centralei băncilor populare românești din Bucovina stă Dr. Lupu, om cu multă trecere în Austria.

Altfel, cazuri analoage au fost și la noi, mai acum câțiva ani, când multe bănci românești, prea angajate la străini, au putut scăpa numai cu ajutorul băncilor noastre fruntașe. De sine înțeles nu suntem contra banilor străini, căci avem multă lipsă de ei; dar nu putem aprobă pe aceia, cari pentru mici favoruri trecătoare și adeseori problematice uită de legăturile naturale, ce între toate împrejurările actuale ar trebui să existe între băncile noastre mari și cele mici.

Chestiunea organizării băncilor noastre populare e o chestiune arzătoare, ce nu mai suferă amânare. Cu succes o pot rezolvă însă numai băncile noastre mari, fiecare în raionul ei mai restrâns, ori „Solidaritatea”, cari dispun de capitale proprii și de legături sigure.

B.

Cronică economică.

— Schimbare de tactică. — Activitate extraoficioasă. — „O dare de seamă — mână”. —

„S'a făcut mult în interesul țărânimii din România. Dar este încă mult de lucru, mai ales în Moldova, unde târgușoarele, ba chiar și satele au fost năpădite de polomida străină. Zilele aceste profesorul dela Universitatea din Iași, dl Dr. Teodorescu a înaintat ministerului de culte un memoriu, în care arată calea cea mai bună pentru înaintarea satelor. D-nul Teodorescu arată că numai prin sfaturi și conferințe nu se poate ajunge departe. Poporul dela țară trebuie să vadă exemple de gospodărie, pentruca să le urmeze. Dânsul propune, ca în fiecare sat să fie angajat câte un grădinar, care să dea țărănilor instrucții cu privire la cultura zarzavaturilor; să se înființeze pepiniere, de unde țărăni să poată lua exemple. Căci numai cu publicațiuni teoretice, rezultatele vor fi cu totul neînsemnate”.

Notița o iau după „Tribuna” din Arad (Nrul 221—1910). Ea exprimă nu numai convingerea dlui Teodorescu, ci și convingerea mea și a multora dela noi. Numai cu publicațiuni și conferințe teoretice nu facem isprăvuri nici la țărăni nostri, dincoace de Carpați. Dovadă publicațiunile și conferințele „Asociațiunii”.

Dar nici cu grădinari și pepiniere de model nu am ajunge la rezultate satisfăcătoare. Dovadă grădinarii și școalele agricole din mijlocul nostru.

Un mecanic nu se formează prin simpla privire la mașini, ci muncind el însuși. Un meseriaș, un negustor își câștigă destoinicia lucrând, combinând ei însuși, învărtindu-se în viață.

Tot astfel și țărâtimea noastră, nu se poate ridică din ignoranță și sărăcie, până nu muncește, ea însuși, altfel ca până acum. Rostul publicațiunilor și conferințelor teoretice va fi deci lămurirea chestiilor economice generale, arătarea importanței și înlăturirii lor. Dar după aceste trebuie să urmeze, necondiționat, îndemnuri practice, prin cari să se angajeze țărâtimea fie la muncă colectivă (în tovărășii), fie la muncă particulară, mai rațională. Numai în acest mod va ajunge la rezultate practice și numai aceste o vor face să simțiască necesitatea schimbării felului de lucru de până acuma. Credința, fără fapte, moartă este. Astfel și convingerile noastre economice moarte sunt, dacă în realitate ne mângăim la Jeremiade sterile. Numai faptele ne pot mântui. Dar în punctul acesta, precum preoții și învățătorii își impun „activitate extrabisericească”, respective „extrașcolară”, în acelaș mod ar trebui ca și funcționarii de bancă să-și impună activitate „extrabancară”. Dar nu în birturi, firește, ci în mijlocul țărânimii dela sate.

Gamma.

S'a zis în numărul trecut al acestei reviste în articolul „Activitatea extraoficioasă a preoților și învățătorilor”, că preoții și învățătorii satelor noastre au chemarea a lua în mână și a duce la bun sfârșit înzestrarea poporului nostru cu tovărășiile de tot felul. Autorul are în parte dreptate. Factorii numiți au atin-

gere zilnică cu poporul, ei îi cunosc nevoile și pot face cea mai bună propagandă cooperativă. Să nu cerem însă prea mult nici dela preți și învățători. Să fim echitabili. Nu este azi la noi România nici un fel de mișcare: socială, culturală, politică și în fine economică, la care să nu apelăm la conlucrarea preoțimii și învățătorimii, care în general își și face datoria. Ei însă trebuie ajutați în activitatea lor, mai ales în direcție economică. Și cei chemați a fi pe acest teren alături cu ei, dacă nu chiar în fruntea lor: sunt cercurile băncilor noastre, membrii direcțiilor, ale comitetului de supraveghere și funcționarii băncilor noastre mari și mici. Câți din aceștia desvoaltă însă în faptă vre-o activitate pe terenul acesta, eșind măcar de 2—3 ori la an la țară, în mijlocul poporului, pentru a răspândi în sinul lui cunoștințele economice și a-i arăta căile, cari duc la bunăstare? Disparent de puțini; iar până când preoții și învățătorii dela sate nu vor avea alătura de ei și pe aceștia, munca lor va da numai roade neînsemnate! La lucru deci în direcția aceasta! Duminecile și sărbătorile și-așa sunt lungi și plicticoase pentru unii și împreunate cu petreceri costisitoare, ele ar putea fi atât de bine întrebuințate afară la țară, între popor!

Confratele „Tovărășia” din Orăștie, ocupându-se cu nepretențioasă dare de seamă, ce redactorul nostru a prezentat asupra mișcării cooperative române dela noi la congresul din Hamburg, regretă că darea de seamă nu este completă, că nu s’au amintit în ea despre existența mai multor tovărășii caracteristice, ce avem lângă Elisabetopole, Cluj și în Bănat, dar mai ales despre tovărășia din Orăștie pentru asigurarea vitelor.

Darea de seamă putea fi mai completă. O recunoaștem. Dar în pripa în care s’a făcut, 4—5 zile înainte de congres, și cu materialul, datele nesigure, necomplete, ce au stat la dispoziție, mai mult nu s’a putut face. Altul o va face cu altă ocazie mai complet. Va fi poate mai norocos, de a avea la dispoziție toate datele privitoare la tovărășii, date cari autorul „Dării de seamă” din chestiune, de ani de zile ostenește a le aduna — dar înzădar. În privința aceasta n’a avut nici măcar sprijinul de atâteaori promis al on. redacțiunii a „Tovărășiei”.

Budgetul ungar pe 1911.

Bilanțul budgetului pe anul 1911 prezintă următoarele cifre.

Cheltuieli ordinare	K 1,492.204,078
fața de cari veniturile ordinare se cifrează cu 1,537.169,934	
rezultă deci un plus de	K 44.965,855
Cheltuielile extraordinare transitoare și investițiunile se urcă la	K 180.253,224
iar veniturile extraordinare la	135.337,196
rezultă deci un deficit de	K 44.916,028
Cheltuielile totale ordinare și extraordinare se urcă la	K 1,672.457,302
fața de cari venitele totale fac	1.672.507,129
rezultă deci un <i>excedent</i> de	K 49,827

Cheltuielile ordinare arată de 1909 un plus de K 148.348,736. Dintre cheltuielile mai mari ale singuraticelor resorturi relevăm pe cele mai însemnate: cuota la cheltuielile comune se urcă cu K 2—8 mil.; interesele datoriiilor de stat reclamează mai mult cu

K 22.15 mil., având a se acoperi și interesele împrumuturilor emise în anul 1910; ministeriul de interne reclamează mai mult cu K 10.71 milioane; cheltuielile ministeriului de finanțe cresc cu K 13 milioane; iar ale ministeriului de comerț cu K 60.583,030—, din care sumă revine poștei, telegrafului și telefonului suma de K 73.77 milioane și căilor ferate de stat K 42.29 milioane; asemenea se urcă cu K 1 milion creditul pentru promovarea industriei. Cheltuielile ministeriului de agricultură au crescut cu K 4.25 milioane, preliminarându-se într’alte mai mult cu K 1 mil. pentru promovarea culturii vitelor și procurarea de vite de prăsilă; ministeriul cultelor și instrucțiunii publice reclamează mai mult cu K 13.50 milioane.

Cheltuielile extraordinare sunt preliminate cu K 180.25 mil. cu K 31.71 milioane mai puțin decât în 1909. Dintre cheltuielile extraordinare lipsește de astădată cu totul dotarea fondului de colonizare, pentru care în 1909 s’au fost preliminarat K 10 milioane.

Veniturile ordinare sunt preliminate în total cu K 1.137.16 mil. mai mult cu K 143.38 mil. decât în 1909, iar cele extraordinare cu K 135.33 mil. arătând față de 1909 o reducere de K 26.65 milioane.

Bilanțul general se prezintă cum urmează:

Cheltuieli ordinare	1,492.204,078	+ 143.438,736
„ transitoare	41.525,243	— 7.375,769
Investițiuni	138.727,981	— 24.335,573
total K	1,672.457,302	+ 116.727,395
Venituri totale	K 1,672.507,129	+ 116.729,153
Excedent	49,857	+ 1,758

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 3 Noemvrie 1910.

Cererile de ultimo au fost mari pe toate piețele, afară de Paris. Cu toate acestea sosind în London un transport de aur brazilian, din care o parte mare a rămas Băncii engleze de emisiune, teama de o nouă urcare a etalonului deocamdată nu s’a adevărit.

Banca imperială germană a pierdut în săptămâna ultimă din Octomvrie 44.6 milioane M. aur, iar circulațiunea de bilete a crescut cu 94.8 milioane la 1750.7 milioane M. După ultimo discountul particular s’a redus la $4\frac{3}{8}\%$, iar banii de zi la $4\frac{1}{2}\%$ până la 4% .

Banca Austro-Ungară a avut cereri de satisfăcut, cari au în trecut orice prevederi. Notele supuse la dare au ajuns la 31 Octomvrie la 337 milioane și întreaga circulațiune de bilete suma respectabilă de K 2410 milioane, deci o înrăutățire a situației de K 218 milioane într-o singură săptămână. Plasările în escont și lombard fac K 1082 milioane, față de K 684 milioane la 31 Octomvrie 1909.

Până azi nu s’a adevărit speranța că după ultimo vor urmă repede mari încasări, din contră în 2 crt. scadențele au fost încă mai mici decât cererile nouă. Discountul particular abia a scăzut puțin la $4\frac{11}{16}\%$ până la $4\frac{3}{4}\%$ procente.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

„Cetatea“, bancă economică-comercială ca însoțire este firma noiei întreprinderi financiare din *Cohalm*. despre care am făcut amintire în numărul trecut al revistei noastre.

Noua bancă și-a ținut adunarea generală de constituire la 2 Octomvrie a. c. și s'a întemeiat cu responsabilitate limitată a membrilor. Scopul mărturisit și înregistrat al întreprinderii este: a promova economia și ecomerciu, precum și afacerile de credit ale membrilor, îndeosebi prin îmbrățișarea întreprinderilor economice și comerciale și acordarea de împrumuturi. Cel ascuns este a lucra contra băncii românești vechi și a-i strică — dacă se poate.

Direcțiunea actuală se compune din domnii: T. V. Gheaja, Ilie Mașteiu, Ioan Bănuțiu, Ioan Mageu, Emil T. Gheaja și Emanuil Bobancu.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Ungaria. Din raportul ultim al ministerului ungar de agricultură extragem următoarele date asupra recoltei și a stării sămănăturilor: Timpul a fost mai mult uscat, peste zi mai domol, noaptea rece, iar diminețile adeseori cu neguri și chiar cu brumă. Cu toate acestea sămănăturilor nu le-a stricat timpul acesta. Deși umezeala a cam lipsit, lucrările de toamnă cu sămănatul etc. s'au putut îndeplini mai peste tot locul în condițiuni destul de multămitoare. În unele locuri aceste lucrări au trebuit întrerupte sau amânate din cauza șoarecilor de câmp, cari, fiind timpul uscat și nu prea rece, s'au înmulțit în timpul din urmă într'un mod neobișnuit. Astfel deodată cu aratul și sămănatul de toamnă au trebuit a se îngriji economii și de stărpirea șoarecilor de câmp, atât de stricăcioși sămănăturilor.

În special cuprinde raportul ministerului de agricultură următoarele date:

Rapița de toamnă. Sămănăturile timpurii sunt frumos încolțite și se desvoaltă bine, pe când cele mai târzii se arată mai slăbuțe. În general se simte lipsă de ploae. Pe alocurea se arată deja stricăciuni mari de șoareci.

Porumbul s'a cules peste tot locul în țara întreagă. Chiar și tăiatul cocenilor e aproape terminat. Timpul din urmă foarte priincios a făcut, ca porumbul să se desvoalte și să se coacă bine, așa încât recolta a întrecut în multe locuri așteptările economilor. În țara întreagă s'a cultivat cu porumb în anul acesta cca 4.301,141 jug. cat. și se așteaptă o recoltă generală de 49·28 mil. măji metr. ceea ce corespunde la 11·45 m. metr. de jugăr. Recolta anului anterior a fost de 41·11 m. metr.

Cartofii s'au scos mai peste tot locul, afară doară de ținuturile mai muntoase, unde acuma e în curgere scoaterea lor. Sorteale mai timpurii de cartofi au dat rezultate bune, pe când cele mai târzii nu tocmai. Cartofii din această sortă au rămas ceva mai mici în urma lipsei de umezeală și a stricăciunilor de peronosporă. Pe un teritor de 1.052,232 jug. în toată țara se așteaptă o recoltă de 46·27 mil. m. metr. sau 43·97 m. metr. pro jugăr. Recolta anului trecut a fost de 49·95 mil. măji metr. Legumăriile și păstăioasele au dat recoltă bună. Varza asemenea.

Napii de nutreț ca și cei de zahar acuma se scot; rezultatele sunt bune, pe alocurea chiar foarte bune.

Nutrețurile artificiale arată o nouă creștere în timpul din urmă în părțile cercetate de ploii. Luțerna au cam stricat-o șoarecii.

Culesul viilor e terminat cu rezultate în general foarte slabe.

Poamele de iarnă asemenea s'au adunat și rezultatele sunt și aici foarte puțin satisfăcătoare. Excepție fac merele și nucile.

România. Din punctul de vedere agricol, luna Septemvrie se prezintă cu totul deosebit pentru partea de jos a țării și pentru cea de sus. În partea de jos, mai ales la vest, unde au căzut ploii dese și abundente, maturitatea desăvârșită și culesul porumbului au fost stingherite din cauza prea multei umidități; arăturile și sămănăturile de toamnă nu s'au prea putut face, pe deoparte, din cauză că pământul eră prea moale, iar pe de alta, din cauza epizootiei de febră aftoasă de care sufer mai toate vitele. În partea de sus, din contră, timpul secetos și frumos a activat maturitatea și culesul porumburilor, cari au început foarte de timpuriu, din a doua jumătate a lunii; în schimb din cauza prea marelui uscăciuni a pământului, nu s'au putut face arături și sămănături de toamnă.

Treeratul cerealelor s'a terminat în întreaga țară, deși în unele părți ploile au produs oare-care depreciere în calitate și culoarea lor, mai ales la acele ce se găseau pe câmp în elăi.

Sămănăturile de toamnă, de grâu, săcară și de orz, făcute din luna precedentă sau după ploile din prima jumătate a acesteia, au răsărit și s'au desvoltat repede în partea de jos a țării; în cea de sus însă, nu progresează de loc, unele începând să se usuce chiar, iar pe acolo unde s'au pus în arătură nici n'au răsărit. Rapița sămănată în câmpie a răsărit și a crescut frumos, pe alocuri apărând și al doilea rând de frunze.

Porumbul timpuriu a început să se culegă în partea de jos a țării abia către sfârșitul lunii, deoarece ploile l-au umezit și întors, încât a fost nevoie să se usuce din nou; cel târziu, care a mai rezistat a început să dea iarăș în unele părți, și se menține încă verde. În partea de sus, tot porumbul s'a copt cu desăvârșire, timpul fiind uscat și frumos; culesul a început încă de la jumătatea lunii și în multe părți s'a terminat chiar și de cărat. Cocenii sunt atât de uscați încât se rup la transport și pierd din vârfurile și frunzele necesare la hrana vitelor.

Producțiunea porumbului este cât se poate de satisfăcătoare și de bună calitate în toată partea de sus a țării; în cea de jos și la mare este mai mică și variază după regiuni. În vestul țării, în deosebi, n'a legat decât numai porumbul sămănat de timpuriu; și acesta dă o producțiune slabă, de o calitate mediocră, din cauza timpului nefavorabil înainte de cules.

Pășunile, fânatele și miriștile din câmpie, și în deosebi din vestul țării, au dat iarbă multă după ploile ce au căzut, așa că vitele au găsit hrană abundentă; în unele locuri atât miriștile cât și fânatele naturale sau artificiale au fost cosite și au dat o bună otavă. În partea de sus a țării însă, fânatele n'au mai dat și pășunile s'au uscat de secetă, încât vitele mai nu găsesc cu ce să se hrănească. Ploile

abundente din vestul țării au stricat parte din nutrețurile strânse în clăi sau șire.

Sfecelele de zahar și de nutreț se recoltează pretutindeni, din a doua decadă, pretutindeni dau o producțiune foarte satisfăcătoare. În partea de sus a țării se desgropă cu multă greutate, iar, din cauză că pământul este prea uscat, multe din ele se rup. Asemenea, au început a se desgropă cartofii și toate zarzavaturile, având o producțiune mulțumitoare.

Viile se culeg în întreaga țară: producțiunea lor variază mult după regiuni. Ploaia din această lună le-a adus oarecari stricăciuni în partea de jos și în vestul țării, fiindcă strugurii au crepat și au început a se strică cecece a și grăbit culesul. Bruma, care a căzut în multe părți în ultima decadă, a ars frunzele dela viță.

Arborii și pomii fructiferi își mențin vegetația destul de viguroasă în partea de jos, unde, la unele specii, după ploile ce au căzut au dat flori și chiar frunze nouă; în partea de sus, din cauza răcelilor, a brumei și a secetei, vegetațiunea lor a încetat, iar frunzele în mare parte s'au îngălbinit și cad.

În definitiv, la sfârșitul acestei luni se continuă în toată țara culesul porumburilor și al viilor; iar acolo unde pământul se găsește în bune condițiuni, cum este în regiunea de câmpie, se fac arături mai puține și cu greutate, pământul fiind prea uscat, încât, prin unele părți, chiar se pune sămânța în uscătură.

CRONICA.

Imprumuturi pentru reconstruirea viilor.

În sensul §. 19 al art. de lege V: 1896 privitor la imprumuturile pentru reconstruirea viilor „dispozițiile legii au valoare numai față de imprumuturile, cari se ridică până la 31 Decembrie 1910.

Se atrage deci atenția proprietarilor de vii, puse în discuție de filoxeră, cari ar dori să mai ridice imprumuturi pentru reconstruirea viilor, să-și prezinte cererile sau la „Magyar agrár és járadékbank” din Budapesta (V. Erzsebet tér 9) care acorda aceste imprumuturi sau la inspectoratul competent și anume astfel, ca cererile lor să poată fi prezentate înainte de 1 Decembrie a. c. comisiei pentru reconstruirea viilor, care va avea să cerceteze dacă pământul e potrivit pentru cultura viilor sau nu.

*

Agenturi poștale noue. În comuna Roșia (Rossia) din Bihor s'a instituit cu 1 Noembrie nouă o agentură poștală nouă pentru această comună și pentru comuna învecinată: Szohodollazur.

Posta Redacțiunii.

Dlui A. V. în B. Primit cu mulțumită. Îi vom face loc într'un număr viitor.

S u m a r.

Chestiunea plăților în număr. — Ședința direcțiunii „Solidarității”. — Monopoluri noi în Ungaria. — La chestiunea băncii de asigurare. — Un „memento”. — Cronică economică. — Budgetul ungar pe 1911. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți comerciale și financiare: „Cetatea”. — Agricultură: Situațiunea agricolă. — Cronică: Imprumuturi pentru reconstruirea viilor, Agenturi poștale noue. — Posta redacțiunii.

„CASSA DE PĂSTRARE” (reuniune) în Săliște.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **practicant** la „Cassa de păstrare” (reuniune) în Săliște, comitatul Sibiiu, se publică concurs cu termen până la 20 Noembrie a. c.

Salar anual K 800.

Reflectanții la acest post au să dovedească, că au absolvat școala comercială, indicând cunoștința de limbi, precum și praxa făcută până aci.

După anul de probă alesul va fi declarat de practicant definitiv, punându-i-se în vedere și alegerea lui de oficial, după ce va fi dovedit destoinicie în afacerile de bancă.

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

Săliște, în 27 Octomvrie 1910.

Nr. 173 (2—3)

Direcțiunea.

„TIMIȘIANA”, institut de credit și econ. în Timișoara.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** eventual de funcționar la institutul de credit și economii „Timișiana” din Timișoara, dotat pentru practicant cu un salar anual de Cor. 1000, plătit în rate lunare anticipate, se publică concurs.

Recerințele sunt: absolvarea unei școli superioare de comerț cu examen de maturitate și cunoaștere în vorbire și scris a limbilor română, maghiară și germană.

Reflectanții la postul de funcționar au să-și indice și pretensiunile de salar.

Ofertele sunt a se adresa până la 15 Noembrie a. c. direcțiunii institutului, iar postul se ocupa imediat după alegere.

Nr. 176 (1—1)

Direcțiunea.

Legea Tovărășilor

(Legea comercială ungară artic. XXXVII: 1875 cu o introducere și îndrumări pentru înființarea tovărășilor)

de

Vasile C. Osvadă,

directorul însoțirei „Agricola” din Hunedoara și redactorul foaiei „Tovărășia” din Orăștie.

Se poate comanda la autor sau și prin administrația „Rev. Economice” cu prețul de 50 fil.

„Asociațiunea de economii și ajutor din Ghiroc” sub
licuidațiune.

CONVOCARE.

Onorații membrii ai „Asociațiunii de economii și ajutor din Ghiroc”, se convoacă la
Adunarea generală extraordinară,
care se va ține în 18 Noembrie n. 1910, la
3 oare p. m., în școala din loc, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării și alegerea unui notar și alor 2 autentificatori ai protocolului.
2. Raportul licuidatorilor.

Ghiroce, la 2 Noembrie 1910.

Nr. 178 (1—1)

Liquidatorii.

„MARAMURĂȘANA”, inst. de credit în Sigh.-Marmației.

CONCURS.

„Maramurășana”, institut de credit și economii în Sighetul-Marmației (Máramaros-Sziget) publică concurs pentru un post de **contabil** și un post de **cassar**.

Salarul contabilului e K 2,000 și K 400 relut de cvartir, iar a cassarului K 1,200 și K 300 relut de cvartir.

Ambii funcționari numai după un an de probă vor fi denumiți definitiv, și au a depune cauție în numărul ori hârtii de valoare admise pentru acest scop din partea direcțiunii de câte K 2,000.

Reflectanții la aceste posturi au a-și înainta concursul, indicând studiile terminate, cunoștința de limbi, precum și praxa ce au făcut până acuma — până la 1 Ianuarie 1911 la adresa dlui Dr. Ilie Mariș, avocat (Máramaros-Sziget, főtér Nr. 33) iar posturile sunt a se ocupa cel mult în 1 Februarie.

Este în interesul recurentului a se prezenta în persoană.

Sigh.-Marmației, în 26 Oct. 1910.

Nr. 175 (1—3)

Direcțiunea.

A „Gyiroki takarékos és hitelszövetkezet” felszámolás alatt.

MEGHIVÓ.

A „Gyiroki takarékos és segély szövetkezet” tagjai ezennel a helybeli iskolában 1910 évi november hó 18-án, d. u. 3 órakor, tartandó

rendkívüli közgyűlésre

meghivatnak.

Napirend:

1. A közgyűlés megnyitása és egy jegyzőkönyvezető és 2 hitelesítő megválasztása.
2. A felszámoló jelentése.

A felszámolók.

„CORVINEANA”, inst. de credit, Hunedoara (V.-Hunyad).

CONCURS.

Pentru ocuparea **postului de practicant** la „Corvineana”, institut de credit și de economii, societate pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad), se publică concurs cu termin până la 20 Noembrie a. c.

Salar anual deocamdată K 1200 plătit în rate lunare anticipative.

Reflectanții la acest post, au să dovedească, că au absolvat o școală comercială superioară. Cei cu praxă de bancă vor fi preferiți.

După un an de probă alesul, intrucât va fi dovedit destoinicie în afacerile de bancă, va fi numit *funcționar* definitiv cu drept de participare la fondul de pensiuie.

Postul este a se ocupa cu 1 Decembrie 1910.

Hunedoara, la 1 Noembrie 1910.

Nr. 177 [1—1]

Direcțiunea.